

Ses ve müzik efektleri

Giriş

Bu bölümde videolarınızda kullanmak için nasıl ses dosyaları oluşturacağınızı öğreneceksiniz. Ayrıca hangi tür ekipmanlar kullanacağınız hakkında ve kayıt esnasında yapılacak bazı püf noktaları öğreneceksiniz.

Vision in action

1. Filminiz için nasıl bir sese ihtiyacınız var ve nasıl kayıt yapacaksınız : diyaloglar, müzik, ortam sesi, özel efektler ...
2. Ses kaydı yaparken kayıt cihazının daima ses kaynağına yönelik olması önemli.
3. Daima kulaklık taşımalısınız böylece ses kalitesini kontrol edebilirsiniz.
4. Cihazdaki ses kaydının ses ayarını düzgün yapmalısınız, fazla ve düşük seviyede ses kaydını önlemelisiniz.
5. Yanınızda daima fazladan güç kaynağı bulundurmanız gerekli.

Araçlar

Basit sesler video çekim aletleri ile de kaydedilebilir (kamera, fotoğraf makinası, cep telefonu ...). Ancak daha kaliteli ses kayıtları için farklı türden mikrofon, ses kayıt araçları gibi ses kayıt aletleri kullanmanız gereklidir.

Ana bölüm

İlk yapılan filmlerde ses olmamasına rağmen, birçok filmin yapımında piyano, keman gitar gibi aletler kullanılmıştır hatta büyük orkestralar sinemalarda kullanılmıştır.

İlk ses kaydı 1927 yılında olmuştur, devamında birçok farklı yöntemlerle ses kayıtları yapılmıştır. Bazı film yapımcıları filmdeki seslerin filmin yarısını oluşturduğunu bu yüzden üzerinde çok düşünülüp iyi bir hazırlık yapılması gerektiğini söylemektedirler.

Seslerin animasyon belgesel gibi farklı çekimlerde çalışmayı güçlendiren etkisi vardır, bunun yanında televizyon haberleri, röportajlar hatta basit çekimlerde de çok büyük etkisi vardır.

Ses Türleri

Kamera ses kaydı

Günümüzde tüm video kayıt cihazlarının ses kaydı yapan mikrofonları da bulunmaktadır. Bu sayede ortam sesi rahatlıkla kaydedilmekte fakat diyalog ve röportajları kaydetme de yeterli değildir. Eğer ses ile bir çalışma yapmak istersek ortam sesi fazla olduğunda diyalog ve röportaj sesleri bozulacaktır.

Bununla beraber kamera ile de iyi ses kaydı yapmanın birçok yolu vardır. Bazı kameraların yakınlaştırma özelliği ile beraber koordineli çalışan mikrofonları vardır. Bu nedenle kameranızın özelliklerini iyice tanıyın.

Röportaj ve diyalog çekimleri yaparken sadece kamera kullanıyorsanız bulunduğunuz ortamın gürültüden uzak olması önemlidir (trafik, makine ses ... gibi). Mümkün olduğunca konuşan kişinin kameraya yakın olmasını sağlayınız.

Kamera sesi ile görüntünün koordineli olmasına dikkat edilmeli özellikle ses kayıt cihazı veya mikrofon kullanıyorsak. Ayrıca görüntüye arka fonda eklenebilir.

Diyalog ve röportajlar

Her zaman mümkün olmamakla birlikte, filmlerde seyircilere görüntü ile isteğimiz bilgiyi verme şansımız vardır. Ayrıca filmlerde çok akılcı diyaloglar da yer alabilir. Bir kişinin başının ağrıdığını ses veya konuşma olmadan da hareketler ile anlatabilirsiniz (mesela bir insan yorgundur ve hap alıyordur ...) veya kelimeler ile arkadaşına durumu anlatabilir. Filmlerde bir bilgiyi farklı şekilde tekrar tekrar anlatmak uygun değildir.

Ancak televizyon haberlerinde bu durum farklıdır, aynı ayda haberi dinlerken görüntülerini izleriz (haberler ve röportajlar gibi). Görüntüyü izlerken arka planda spikerin veya gazetecinin sesini dinleriz.

Bir diyalog veya röportajı kaydederken harici bir ses kaydı kullanmanız çok önemlidir.

Seslendirme ve anlatım

Bazı filmlerde, belgesellerde, haber programlarında anlatım çok kullanılır. Anlatım ile seyirciye konu hakkında görseller ile beraber bilgi verilir ve etkileyici bir atmosfer sağlanmak istenir. Bunun yanında kişi kendi düşüncelerini de anlatıma ekleyebilir.

Anlatım genelde çekimden sonra yapılır. Anlatım için yazı genelde senaryoya göre hazırlanır. Belgesel, röportaj ve haberler için metinler çekimler esnasında alınan bilgilere göre hazırlanır ve böylece görsel öğelere ses vermiş oluruz.

Ortam sesi ve ses efektleri

Ortam sesi kamera ile çekim anında kaydedilebilir veya başka bir cihazla kaydedilerek montaj anında filme eklenir. Çoğu zaman çekimlere ortamda olmayan sesler ekleriz. Rüzgar sesi, kuş cıvıltıları, dalga sesi veya rahatsız edici gürültü sesleri gibi harici sesleri kullanarak çekimleri daha etkileyici hale getirebiliriz. Bu sadece nasıl bir atmosfer oluşturmak istediğimize bağlıdır. Bazen de çekimlere ses efektleri ekleriz eğer ses kaynağından çıkan ses güzel değilse veya yetersiz ise, mesela kapı çarması, tokat sesi, telefon çalması gibi ... Ayrıca ses efektleri alışık olmadığımız bilmediğimiz sesler içinde eklenebilir, uzay sesi, gelecek sesi , stresli bir ortam sesi gibi ... Görüntü ile beraber sesi uyarlayarak ortamı daha etkileyici kılabiliriz veya tam zıt bir durum kullanabiliriz. Mesela kalabalık bir cadde de aktörü odaklayarak tamamen sessiz gir görüntü oluşturarak aktörün ruh halini vurgulayabiliriz.

Müzik

Müzik elimizdeki videolarda farklı bir atmosfer yaratmak, seyirci de mutluluk, heyecan, üzüntü yaratmak için kullanılır.

Müzik kullanmanın çok farklı yolu vardır. Sadece filminiz için özel bir besteci ile çalışabilir, enstrüman çalan veya bilgisayarda müzik hazırlayan bir arkadaşınız olabilir. Bizim filmde oluşturmak istediğimiz atmosfere göre filmi tamamlarlar.

Ayrıca hazırda olan ses efektlerini veya müzikleri kullanabilirsiniz. Kullanacağımız müziklerin telif hakkını kontrol etmemiz şarttır. Anonim müzikler seçilmeli veya kişilere telif hakkı ödenmelidir.

Ayrıca bant sahiplerinin izni ile de müzikleri kullanma imkanın var. Bunun yanında ücretsiz olan internet kaynaklarından müzikte temin edebilirsiniz. [Ücretsiz internet araçları.](#)

Sessizlik

Sessizlik aslında hayattır, sesin eksikliği değildir. Sessiz bir durumda dahi içimizden farklı sesler duyarız. Bu olay filmlerde de kullanılır.

Sessizlik bizim görüntüye odaklanmamızı sağlar. Bir kişi ile ilgili duygusal veya önemli durumu belirtmek için kullanılır.

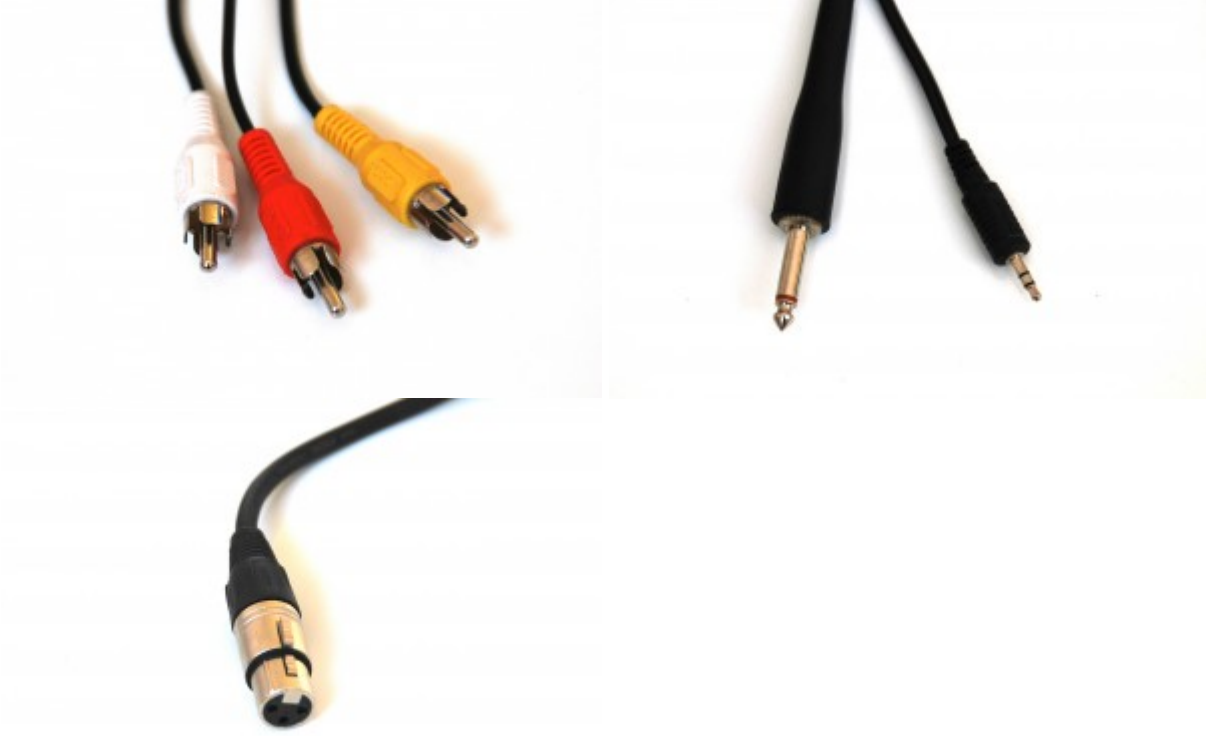
Kamera ve ses efektleri

Düşük bütçeli bir çekimde en zor kısım ses kayıdır özellikle diyalog çekimleridir.

Eğer küçük bir kamera kullanıyorsak, ses kaydı için ekstra bir mikrofon kullanamayız, bu nedenle çekimlerde ses kalitesi düşük olur ve ortam sesi çok gelir. Orta düzeyde bir kamerada kamera üzerinde harici bir ses girişi vardır.

Profesyonel bir kamerada 2 harici ses girişi vardır, farklı iki ses kaydedilip birleştirilebilir. Bunun anlamı 2 ses girişi ile beraber kamera üzerindeki ortam sesi ile beraber 3 ses kaydı yapılır ve montaj anında istediğiniz sesi kullanabilir veya isteğinizi azaltıp yükseltebilirsiniz.

Farklı bağlantılar

Fotoğraf : RCA or cinch connector (sol), jack / small jack (orta), and XLR connector (sağ)

Kamera üzerinden ses seviyesini ayarlamak

Kamera üzerinden ses ayarları için farklı seçenekler bulabilirsiniz. Bazısı kamera üzerinde bazısı menü içerisinde. Ayrıntılı bilgi için kullanım kılavuzunu okuyunuz.

Mikrofon ses seviyesini ayarlama

Ses kayıt seviyesini el kamera üzerinden ayarlayabilirsiniz. Büyük ihtimalle ses şiddetini kamera üzerinden kayıt anında göreceksiniz.

En iyi sonucu almak için 0 dB (kırmızı çizgi) aşmamaya çalışın, bu yüksek ses kaydettiğiniz anlamına gelir. Bir diyalogun sonunda çığlık sesi kaydederken ses seviyesini ayarlamanız lazım.

Bu ses ayarını ayrıca sürekli yüksek ses olan bağırışma, konser gibi yerlerde de kullanabilirsiniz.

Otomatik özellikte sessiz ortamda ses seviyesini artırır bu özellik iki şarkı arasında arasındaki sessiz ortamda yüksek olabilir bu nedenle rahatsız edici olabilir.

Kaliteli bir harici mikrofon ile ses kaydı (örneğin kaliteli kablosuz mikrofon) çok daha orijinal bir ses yakalamanıza yardım edecektir,

Ses kaydı yaparken ses ayarının da iyi yapılmış olması önemlidir, Çok fazla veya az oranda yapılan ses kayıtları çekimin kalitesini düşürecektir.

Çekim yaparken kamera farklı iki kanaldan ses kaydı yapabilir, kanalları el ile ayarlayabilirsiniz. Ayrı ayrı ayarlayabilir veya birleştirebilirsiniz. İki mikrofon ile çekim yaparken farklı ses kaydı yapıldığına dikkat edin böylece isteğiniz ses ayarlarını yapma imkanınız olur.

Mic NR: bu özellik eğer mikrofon ile ses kaydı yapıyorsanız kullanılır böylece kameranın kendi motor sesini almamış olursunuz.

“Wind veya low “ özelliği ile dış çekimlerdeki rüzgar sesini almamış olursunuz.

“Mic att “ (azaltma) bu özellik çok yüksek sesli ortamlarda kayıt yaparken kullanılır. Sesin şiddetini azaltır.

Harici araçlar ile ses kaydı

Mikrofon ve mikrofon kolu (kadraja girmeden mikrofonla ses kaydı yapmada kullanılır)

Birçok insanın bulunduğu bir ortamda ses kaydı yapmada kullanılan yaygın bir yöntemdir.

Takımda boom kolunu kullanan bir kişi olmalı ve en iyi pozisyonda çekimi bozmadan ses kaydını gerçekleştirmeli. Boom kolu oldukça hafif malzemeden yapılmış mikrofonu tutmaya yarayan bir alettir.

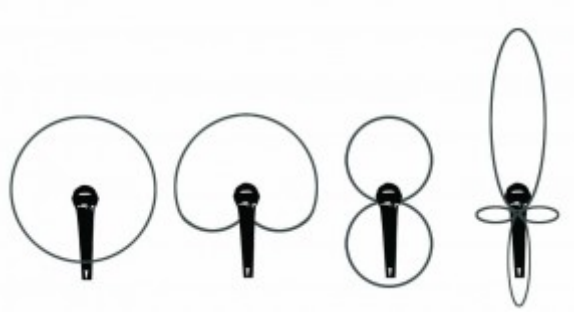
Uygun pozisyonda kayıt yapmak önemlidir böylece mikrofon ve kişi görüntüde yer almaz. Boom pole da kullanılan mikrofon ile beraber rüzgar koruyucuda kullanılmalıdır böylece ortam sesi azalmış olur.

Farklı mikrofonların farklı yerlerde kullanılma özellikleri vardır. Bu mikrofonların yapım malzemesine, onların çevreden gelen sesleri ne kadar hassas algıladıklarına bağlıdır.

Çok yönlü mikrofonlar her yönden sesi kaydederler. Tek yönlü mikrofonlar ise sadece bir veya iki yönden gelen sesi kaydederler.

Bazı mikrofonlar veya harici ses kayıtları farklı materyaller ile kaplanarak kullanılabilirler.

İllüstrasyon : çok yönlü, kardioid, çift yönlü ve çubuk mikrofon

Kablosuz mikrofon kullanma

Kablosuz mikrofon hareket halinde iken kayıt yapmak için harikadır. Genelde Show programlarında, röportajlarda belgesel çekimlerinde daha dinamik bir görüntü yakalamak ve kaliteli ses kaydı için kullanılır.

Foto : Transmitter, alıcı ve mikrofon (sol) ve kameraya bağlanan alıcı

Kişiye bağlı verici

Mikrofon bağlantısı

Elde mikrofon kullanımı

Elde mikrofon kullanımı çekimlerde kullanılan en yaygın yöntemdir. Bazen belgesel hatta filmlerde de kullanılır. Mikrofon görüntüde yer alır veya almaz, bunun için çerçeveyi daraltmak gerekir. Mikrofon kullanımı ile ayrıntılı bilgilere "[haberler ve röportaj](#)" bölümünden ulaşabilirsiniz.

Kablo kıvrılmasın dan dolayı oluşacak olan istenmeyen sesleri önlemek için, kablunun düzgün katlanmış olmasına dikkat ediniz.

Portatif ses kaydedici

Portatif elle taşınır bir ses kaydedici, eğer kameraya bağlı bir mikrofonumuz yoksa çok işimize yarayacaktır, Kaydedilen sesleri daha sonra görüntü ile kullanma imkanımız olacaktır.

Bu tür kaydedici cihazları yapan çok fazla şirket vardır, sizin birçok ihtiyacınızı karşılayacaktır, ayrıca fiyatları da makuldür. Kayıt cihazı ile beraber küçük veya büyük ihtiyacımıza göre bir üç ayakta almalıyız. Ayrıca kayıt cihazını boom sopası ile de kullanabiliriz. Kaydedicinin ses kaynağına olan uzaklığını iyi ayarlamalıyız.

Mikrofonu her zaman ses kaynağına doğru tut, ses kaynağının merkezine doğru veya tüm seslerin geldiği bir yerde tam merkezde her zaman eşit mesafede tut. Böylece ses azalması ve artması olmaz. Daha fazla bilgi için [performans bölümünü inceleyiniz.](#)

Eğer ses kaydı için gerekli ekipmana sahip değilseniz ne yaparsınız?

- Bir belgesel veya röportaj yapıyorsanız, sessiz bir ortam da çekim yapınız. Kamera mikrofonunu kullanacağınız için çekim yakınlığına dikkat ediniz.
- Çekim konusu belirlerken diyalog olmayan konuları belirleyin , eski usul sessiz film çekin veya müzik veya alt yazı kullanın.
- Başlıklar ile veya alt yazılı açıklamalar ile çalışın.
- Ayrı olarak kaydettiğiniz seslendirme kayıtlarını kullanın, video hakkında bilgiler veren başlıklar kullanın.

Ses montajı

Ses düzenleme programlarında aynı anda farklı olarak kaydedilmiş birden çok ses kullanılır. Birçok sahnede diyalog, ortam sesi müzik hatta ses efektleri duyarız.

Sesler kesilebilir, ayrıştırılabilir veya eklenir. Sahneler arası geçişte yumuşak bir geçiş için ses ayarları yapılır. Müzik kullanılan sahneler geçişler çok önemlidir, geçişler için ses ayrıştırılmaları yapılır. Bazen de sahne geçişlerinde benzer sesler kullanılarak, olumsuz durumla ortadan kaldırılır.

Örneğin ilk sahnede kadın elektrik süpürgesi ile temizlik yapıyor devamında sahnede arabayı çalıştırıyor.

Seyircinin sesi duyduğu fakat nereden geldiğini fark edemediği durumdan kaçınmaya sakının, mesela köpek havlaması gibi . Bu izleyicinin dikkatini dağıtır ve olaydan kopar. Çekimlerde bütün ses kaynaklarını göstermeye çalışın, örneğin tasarım aşamasında birkaç saniyelik köpek havlama sahnesi ekleyebilirsiniz.

Bir sahnede var olan tüm seslerin belli bir düzeyde olmasına önem verin, filmi tam olarak yayınlamadan önce

filminizi farklı ses sistemleri ile deneyiniz ve en uygun seviyeyi yakalayınız.

Küçük bilgisayarların hoparlöründen çıkan ses sinema ses sistemlerinden çıkan sestən çok daha farklıdır. Filminizi yayınlamadan önce değişik ses sistemleri ile denemeler yapınız ve en uygun ses seviyesini ayarlayınız.

Sık yapılan hatalar

1. En iyi sesi kaydetmek için doğru pozisyonu seçememek.
2. Diyalog, ortam sesi veya müzik çekiminde ses şiddetini uygun ayarlayamamak. Örneğin ortam sesi çok yüksek fakat konuşma sesi çok az.
3. Bazen filme de aşırı yüksek müzik olur veya az olur.
4. Telif hakkı olmayan müzik kullanmak. İzin alınmadan kullanılan müziklerden dolayı ciddi cezalara maruz kalabilirsiniz.

Alıştırmalar

1. Farklı filmler izle ses kayıtlarına dikkat et.
2. Kullandığınız cihazdaki ses kayıt özelliklerine dikkat et.
3. Harici bir mikrofonun veya ses kayıt cihazının nasıl çalıştığını inceleyin ve denemeler yapın.

İlgili bağlantılar

[Röportaj Yapma](#) / [Sahne performansı ve spor etkinliği](#) / [Film Düzenleme](#) / [Ücretsiz İnternet araçları](#)

Metodoloji

Terminoloji

Portatif kaydedici, boom kolu, off voice , ortam sesi, jack girişi, XLR veya Canon bağlantısı, RCA bağlantısı, ses seviyesi, Mikrofon girişi, ortam sesini azaltma özelliği, Mikrofon özelliği, kablosuz mikrofon.

